

Sygn. akt *IX Ka 95/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IX Wydział Karny - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Piotr Kluz

Sędziowie: SO Hubert Gąsior

SO Monika Popielarska – spr.

Protokolant: protokolant sądowy Ilona Kłosowska

Przy udziale prokuratora Moniki Laskowskiej

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2017 r.

sprawy: **R. M.**, syna W. i A. z domu G.

urodzonego (...) w W.

oskarżonego o czyn z art. 178a § 1 i 4 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego dla (...) w Warszawie

z dnia 19 września 2016 r., sygnatura akt IV K217/16

orzeka

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. B. kwotę 420 (czteryście dwadzieścia) zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem udzielonej oskarżonemu pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

III. zwalnia oskarżonego od obowiązku uiszczenia opłaty i zwrotu wydatków w postępowaniu odwoławczym, obciążając wydatkami Skarb Państwa.

Sygn. akt IX Ka 95/17

UZASADNIENIE

R. M. został oskarżony o to, że:

w dniu 17 września 2015 r. w Ł., na ul. (...) R. M. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym określone w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o Ruchu Drogowym /Dz. U. nr 98 poz. 62 z późn. zm./ w ten sposób, że kierował samochodem mechanicznym marki C. (...) o nr rej. (...) na drodze publicznej będąc w stanie nietrzeźwości I badanie: 0,89 mg/l, II badanie: 0,82 mg/l, III badanie 0,75 mg/l zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu czynu tego dopuścił się będąc wcześniej prawomocnie skazanym za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości ,

tj. o czyn z art. 178a § 1 i 4 k.k.

Wyrokiem z dnia 19 września 2016 r., w sprawie IV K 217/16 Sąd Rejonowy dla (...) w Warszawie, IV Wydział Karny:

1. Oskarżonego R. M. w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego tego, że w dniu 17 września 2015 r. w Ł., na ul. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym określone w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym w ten sposób, że kierował samochodem mechanicznym marki C. (...) o nr rej. (...) na drodze publicznej będąc w stanie nietrzeźwości I badanie: 0,89 mg/l, II badanie: 0,82 mg/l, III badanie 0,75 mg/l zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, przy czym czynu tego dopuścił się będąc wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości wyrokiem Sądu Rejonowego dla (...) z dnia 3 stycznia 2012 roku, sygnatura akt IV K 875/11, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 178a § 1 i 4 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. skazał go na karę 1 (jednego) roku i 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności;
2. Na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego R. M. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio;
3. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego R. M. obowiązek zapłaty świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 10.000 (dziesięć tysięcy) złotych;
4. Na podstawie art. 624§1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych wydatkami obciążając Skarb Państwa

Apelację od przedmiotowego wyroku wnieśli oskarżony osobiście oraz jego obrońca.

Obrońca oskarżonego na podstawie art. 444 k.p.k. zaskarżył przedmiotowy wyrok w całości na korzyść oskarżonego i na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt. 1 i 4 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił:

1. Obrazę przepisów prawa procesowego art. 6, art. 78 § 1 i § 1a, art. 353 § 5 k.p.k. polegająca na pozostawieniu przez sąd wniosku oskarżonego o ustanowienie dla niego obrońcy z urzędu na etapie postępowania przed sądem I instancji, z uwagi na zbyt późne jego zgłoszenie co uniemożliwiło mu skuteczną obronę i miało bezpośredni wpływ na treść orzeczenia;
2. Obrazę przepisów prawa procesowego art. 167, 193 i 202 k.p.k. polegającą na niedopuszczeniu z urzędu dowodu z opinii dwóch biegłych lekarzy z zakresu psychiatrii, w celu ustalenia stanu poczytalności oskarżonego w chwili czynu, podczas, gdy materiał dowodowy zebrany w toku postępowania a w szczególności fakt ponownego popełnienia przestępstwa w stanie nietrzeźwości powinien wzbudzić wątpliwość co do poczytalności oskarżonego w chwili czynu, obraza ta miała bezpośredni wpływ na treść wyroku;
3. Rażąca niewspółmierność kary pozbawienia wolności wymierzonej oskarżonemu w wymiarze 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie oskarżonemu kary w niższym wymiarze. Nadto wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na swoją rzecz jako obrońcy z urzędu oskarżonego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z tytułu świadczonej obrony z urzędu oskarżonego R. M. w instancji odwoławczej, albowiem koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części przez oskarżonego.

Oskarżony w osobistej apelacji również zaskarżył wyrok w całości na swoją korzyść i wyrokowi temu zarzucił rażąca niewspółmierność kary wymierzonej za przypisane przestępstwo wynikającą z nie uwzględnienia przez sąd w dostatecznym stopniu przesłanek łagodzących przy jednoczesnym nadaniu przez sąd przesłankom obciążającym szczególnego znaczenia. Podnosząc ten zarzut wniósł o zmianę wyroku sądu I instancji poprzez wymierzenie

kary 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie wywiedzione apelacje nie są zasadne i jako takie nie zasługują na uwzględnienie.

Odnosząc się na początek do apelacji obrońcy oskarżonego wskazać wypada, że pierwszy z podniesionych zarzutów dotyczący obrazy przepisów prawa procesowego art. 6, art. 78 § 1 i § 1a, art. 353 § 5 k.p.k. polegającej na pozostawieniu przez sąd wniosku oskarżonego o ustanowienie dla niego obrońcy z urzędu na etapie postępowania przed sądem I instancji, z uwagi na zbyt późne jego zgłoszenie co uniemożliwiło mu skuteczną obronę i miało bezpośredni wpływ na treść orzeczenia. Zdaniem Sądu Okręgowego zarzut ten jest całkowicie nieuprawniony. W tym zakresie należy przede wszystkim wskazać, że art. 353 § 5 k.p.k. został do kodeksu postępowania karnego dodany ustawą z dnia 11 marca 2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 437), która weszła w życie 15 kwietnia 2016 r. Przepis ten m.in. wskazuje, że wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu powinien być złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania lub zawiadomienia, natomiast wnioski złożone po terminie podlegają rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności zmiany terminu rozprawy lub posiedzenia, o którym mowa w art. 341 k.p.k. lub art. 343 k.p.k. Stąd okoliczności jakie należy mieć na względzie przy rozpoznaniu złożonego wniosku to termin (oczywiście przy prawidłowym pouczeniu oskarżonego o skutkach wynikających z niedochowania terminu) oraz konieczność odroczenia rozprawy. Z tą samą datą został wprowadzony art. 78a § 1 k.p.k., przy czym wskazać należy, że przepis ten dotyczy wyznaczenia obrońcy do dokonania konkretnej czynności, nie zaś do całego postępowania (w tym zakresie ma zastosowanie art. 78 § 1 k.p.k.).

Akt oskarżenia został skierowany do Sądu Rejonowego dla (...) w Warszawie w dniu 29 kwietnia 2016 r., a więc w dacie gdy powyżej wskazany przepis art. 353 § 5 k.p.k. już obowiązywał.

Jak wynika z akt sprawy stosowne pouczenia odnośnie treści art. 78 k.p.k. i art. 353 § 5 k.p.k. oskarżonemu zostały przesłane w następujących dniach:

- 24.05.2016 r. – na adres wskazany przez oskarżonego jako adres zamieszkania i dla doręczeń (k. 38 i 59 - 61);
- Wobec zwrotu w/w przesyłki bez podjęcia w terminie i ustalenia, że oskarżony przebywa w Areszcie Śledczym (...) (k. 66) – w dniu 13.07.2016 r. wezwanie wraz ze stosownymi pouczeniami zostało oskarżonemu wysłane do tego aresztu (k. 68 – 70), gdzie w dniu 15.07.2016 r. oskarżony własnoręcznie pokwitował ich odbiór (k. 102).

Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego od dnia 16.07.2016 r. rozpoczął bieg termin przewidziany dla oskarżonego na złożenie wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu. Z tego uprawnienia oskarżony nie skorzystał aż do dnia rozprawy, która została wyznaczona na dzień 19.09.2016 r. Dopiero w tym dniu oskarżony złożył wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, który w oparciu o treść art. 353 § 5 k.p.k. został pozostawiony bez rozpoznania wobec złożenia go po terminie i z uwagi na to, że jego uwzględnienie powodowałoby konieczność odroczenia rozprawy. W ocenie Sądu Odwoławczego postanowienie to jest jak najbardziej trafne, co jednocześnie powoduje, że pierwszy ze zgłoszonych przez obrońcę zarzutów apelacyjnych jest całkowicie nieuprawniony. I dla oceny słuszności decyzji wydanej przez Sąd I instancji nie ma znaczenia, czy materiał dowodowy jest obszerny czy też nie, na co powołuje się obrońca w uzasadnieniu apelacji.

Tak samo należy ocenić kolejny zarzut zgłoszony przez obrońcę. Wbrew stanowisku skarżącego przy rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy nie doszło do naruszenia art. 167, art. 193 i art. 202 k.p.k. tylko z tego powodu, że oskarżony po raz drugi wszedł w konflikt z prawem będąc pod wpływem alkoholu. Tylko i wyłącznie w oparciu o tę okoliczność nie można wywodzić, iż oskarżony jest „alkoholikiem” oraz, że zachodziła uzasadniona wątpliwość co do poczytalności oskarżonego. Wbrew stanowisku obrońcy w aktach sprawy brak jest materiału dowodowego, który potwierdzał by tę tezę, skoro na etapie postępowania przygotowawczego R. M. podał, że jest zdrowy (k. 16 i 38), natomiast w trakcie rozprawy głównej wskazał, że „alkoholu nie nadużywa i nie nadużywał” (k. 105). Tym samym nie zaistniały okoliczności tego rodzaju, które uzasadniałyby dopuszczenie dowodu z opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów, celem ustalenia stanu zdrowia oskarżonego i okoliczności tych nie dostrzega także Sąd Okręgowy w

Warszawie, działający jako instancja odwoławcza, bowiem sam fakt, że oskarżony po raz drugi został zatrzymany w czasie prowadzenia pojazdu będąc pod wpływem alkoholu nie przesądza sam w sobie o powstaniu uzasadnionych wątpliwości, co do jego poczytalności oraz wysnuciu wniosku o jego chorobie alkoholowej (co uczynił obrońca).

Nadto obie apelacje podnosiły także zarzuty w zakresie rażącej niewspółmierności wymierzonej kary pozbawienia wolności, jak również zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, który został zgłoszony w apelacji osobistej oskarżonego R. M..

Tak jak wskazano już powyżej w obu apelacjach został podniesiony zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności. Zdaniem Sądu Okręgowego wbrew stanowisku skarżących wymierzonej R. M. kary 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności nie można uznać za rażąco surową, jeśli weźmie się pod uwagę, że oskarżony w czasie wydawania orzeczenia przez Sąd I instancji był 7 – krotnie karany:

- W dniu 6.06.2006 r. za popełnienie czynu z art. 191 § 1 k.k. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności;
- W dniu 21.05.2006 r. za popełnienie czynu z art. 291 § 1 k.k. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności;
- W dniu 28.07.2008 r. za popełnienie czynu z art. 278 § 3 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności (dnia 05.06.2009 r. wykonano karę ograniczenia wolności);
- W dniu 3.02.2010 r. za popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 288 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres lat 3 tytułem próby (postanowieniem z dnia 27.06.2012 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności);
- W dniu 3.01.2012 r. za popełnienie czynu z art. 178a § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres lat 4 tytułem próby, 2 lat zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz 100 stawek grzywny, przy określeniu wysokości stawki dziennej na kwotę 20 zł (w dniu 11.01.2014 r. wykonano w/w zakaz, postanowieniem z dnia 18.03.2016 r. zarządzono wobec skazanego wykonanie prac społecznie użytecznych, zaś postanowieniem z dnia 28.01.2016 r. w sprawie V Ko 6201/15 zarządzono wykonanie kary 1 roku pozbawienia wolności, której początek wykonywania, co wynika z informacji z NOE - SAD ustalono na dzień 29.05.2017 r. zaś koniec na dzień 18.05.2018 r.)
- W dniu 24.01.2012 r. za popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 2 k.k. na karę 3 lat pozbawienia wolności (postanowieniem z dnia 14.01.2015 r. oskarżony został warunkowo przedterminowo zwolniony, zaś postanowieniem z dnia 25.01.2016 r. odwołano przedterminowe zwolnienie);
- W dniu 11.09.2015 r. za popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności (k. 86 – 87, 181 - 182).

Natomiast w czasie orzekania w instancji odwoławczej karta karna oskarżonego została wzbogacona o dwa kolejne skazania: z 2015 r. za czyn popełniony w Szwecji na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz z 2016 r. za czyn z art. 278 § 1 k.k. na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej pracy w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym (k. 177 – 178). Tym samym sposób zachowania oskarżonego przed jak też po popełnieniu czynu będącego przedmiotem niniejszego postępowania nie może być uznany za pozytywny, a co za tym idzie dotychczasowa karalność oskarżonego jest okolicznością, którą należy uwzględnić przy wymiarze kary po stronie okoliczności obciążających oskarżonego. Dodatkowo nie może pozostać poza zainteresowaniem sądu fakt, że oskarżony nie korzysta z szansy dawanej mu przez sądy, skoro warunkowe przedterminowe zwolnienie zostało odwołane, zaś w dwóch przypadkach zostało zarządzono wykonanie kar pozbawienia wolności dotychczas warunkowo zawieszonych. Na wysokość wymierzonej kary niewątpliwie miał też wpływ wysoki stan nietrzeźwości oraz wysoki stopień społecznej szkodliwości przedmiotowego czynu, jak też wysoki stopień demoralizacji i brak krytycyzmu i wyciągania wniosków z poprzednich skazań. Te wszystkie okoliczności zostały wzięte pod uwagę jako okoliczności obciążające już przez Sąd I instancji i w pełni należy się zgodzić z ich wyliczeniem. Tak samo trafnie wskazał Sąd

orzekający, że po stronie okoliczności łagodzących należy uwzględnić młody wiek oskarżonego, czas popełnienia czynu i przyznanie się do jego popełnienia. Biorąc pod uwagę wszystkie powyżej wskazane okoliczności oraz fakt, że art. 178a § 4 k.k. przewiduje zagrożenie karą od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności – wymierzonej oskarżonemu kary 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności nie można uznać za rażąco surową. W pełni należy zgodzić się z Sądem Rejonowym, iż jest to kara adekwatna do okoliczności sprawy, a także uwzględniająca wszystkie okoliczności, które należy mieć na względzie przy wymiarze kary i w należyty sposób spełni swoją rolę w zakresie prewencji indywidualnej jak też uczyni zadość społecznemu poczuciu sprawiedliwości. Dlatego też wywiedzione apelacje w tym zakresie nie mogły zostać uwzględnione.

Tak samo nie było możliwe uwzględnienie apelacji osobistej oskarżonego w zakresie w jakim domagał się on obniżenia wymierzonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych do 3 lat.

Przepis art. 42 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 18 maja 2015 r., a więc już przed popełnieniem przedmiotowego czynu przewiduje następujące przypadki obligatoryjnego orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych dożywotnio tj.:

- w razie popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 4 k.k.

- lub jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 173 k.k., którego następstwem jest śmierć innej osoby lub ciężki uszczerbek na jej zdrowiu albo w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 177 § 2 k.k. lub w art. 355 § 2 k.k. był w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, chyba, że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.

Oskarżony w swojej apelacji odnosi się do drugiej grupy przypadków, gdy tymczasem w sprawie niniejszej sąd zobligowany był do orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych dożywotnio z uwagi na popełnienie przestępstwa określonego w art. 178a § 4 k.k. Wszak nie ulega wątpliwości, że R. M. został uprzednio skazany w warunkach § 1 art. 178a k.k. i skazanie to nie uległo zatarciu wobec zarządzenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności. Skoro przepis art. 42 § 3 k.k. nakłada na sąd obowiązek orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych dożywotnio to nie ma możliwości orzeczenia go w niższym wymiarze.

Reasumując brak było podstaw do uwzględnienia wywiedzionych apelacji.

O wysokości wynagrodzenia z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu orzeczono na podstawie § 1. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 2016 r. w sprawach ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714).

Sąd na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od obowiązku uiszczenia opłaty i zwrotu wydatków w postępowaniu odwoławczym, obciążając nimi Skarb Państwa, uznając, że ich poniesienie przez R. M. byłoby zbyt uciążliwe w sytuacji, gdy przebywa on w areszcie, nie ma pracy i orzeczono wobec niego karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak na wstępie, nie stwierdzając jednocześnie w czasie kontroli odwoławczej przesłanek, które Sąd Odwoławczy winien uwzględnić z urzędu.